

Història Contemporània d'Espanya II, de la Monarquia a la República

Codi: 100343

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500501 Història	OB	3	1
2504216 Història, Política i Economia Contemporànies / Contemporary History, Politics and Economics	OT	3	2
2504216 Història, Política i Economia Contemporànies / Contemporary History, Politics and Economics	OT	4	1
2504216 Història, Política i Economia Contemporànies / Contemporary History, Politics and Economics	OT	4	2

Professor/a de contacte

Nom: Javier Rodrigo Sanchez

Correu electrònic: javier.rodrigo@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: Sí

Equip docent

Javier Rodrigo Sanchez

David Alegre Lorenz

Ivan Bordetas Jimenez

Prerequisits

No se n'han previst.

Objectius

L'assignatura pretén facilitar a l'alumnat instruments i recursos adequats per assolir un coneixement sòlid al voltant dels principals factors polítics, socioeconòmics i culturals que van configurar la societat i l'estat espanyols durant el darrer quart del segle XIX i la primera meitat del segle XX, fins el final de la Guerra Civil del 1936-1939. L'assignatura cobrirà la Restauració borbònica (inclosa la Dictadura de Primo de Rivera), l'experiència democràtica de la Segona República i la Guerra Civil, amb una atenció particular a processos de llarga durada com els conflictes polítics i socials, les formes de persecució violenta i repressió de les dissidències, les lluites per la representació política o la incidència de l'intervencionisme militar a la vida pública.

L'objectiu principal d'aquesta és el coneixement i l'obtenció d'eines metodològiques i interpretatives per, a partir d'un sòlid treball bibliogràfic, aprehendre la diversitat d'interpretacions i els debats historiogràfics més rellevants sobre aquestes temàtiques i períodes, sense oblidar la necessitat que l'alumnat consolidi un

coneixement factual i concret sobre els processos i les principals institucions polítiques i socials del període, dels principals corrents socials i culturals, de l'evolució socioeconòmica espanyola i d'identitats col·lectives com les de gènere, classe o religió

Competències

Història

- Aplicar els principals mètodes, tècniques i instruments de l'anàlisi històrica.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants sàpiguin aplicar els coneixements propis a la seva feina o vocació d'una manera professional i tinguin les competències que se solen demostrar per mitjà de l'elaboració i la defensa d'arguments i la resolució de problemes dins de la seva àrea d'estudi.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aprendre de manera autònoma.
2. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
3. Desenvolupar la capacitat d'anàlisi i síntesi històrica.
4. Identificar i utilitzar de manera apropiada fonts d'informació per a la recerca històrica de l'Espanya contemporània.
5. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
6. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
7. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
8. Reconèixer els conceptes històrics clau de la societat espanyola actual.
9. Reconèixer la diversitat i la multiculturalitat.
10. Relacionar els elements i els factors que intervenen en el desenvolupament dels processos històrics.
11. Treballar en equip respectant tots els punts de vista.
12. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. La Restauració borbònica al segle XIX, des de 1875 fins a 1902. La constitució de 1876. De la dictadura canovista al Pacte del Pardo. El torn polític i el caciquisme. Els partits contraris al règim. La crisi colonial i Espanya en guerra. 1898 i les reformulacions regeneracionistes. Dinastisme, republicanisme, nacionalismes. Els moviments obrers.

2. Un nou regnat i un nou segle: Alfons XIII i el parlamentarisme liberal. Els processos de nacionalització i els nacionalismes subestats. La Llei de Jurisdiccions. El reformisme dinàstic. El conflicte del Marroc i la guerra de Melilla. Espanya i la Primera Guerra Mundial: la crisi del règim i la descomposició del torn dinàstic. Les Junes de Defensa i la qüestió militar. La mobilització política i social del 1917. El sindicalisme obrer i el pistolisme. Les repercussions en la política governamental: del 1917 al 1922.

3. Monarquia i Dictadura, 1923-31. Primo de Rivera i els intents d'un règim militar. Denúncia del parlamentarisme liberal i del caciquisme. Ordre públic i ordre social: del Somaten a la Unió Patriòtica. Polítiques nacionalitzadores. El discurs del Nou Estat: El Directori Civil, l'Assemblea Nacional Consultiva i l'Organització Corporativa Nacional. El fracàs econòmic. Les guerres del Marroc. La dimissió de Primo de Rivera i l'enfonsament de la Monarquia (1930-1931).

4. La Segona República. El reformisme social i ètica civilista republicana. La construcció d'un nou règim i un nou estat. Les Corts Constituents: el sistema de partits i la constitució de 1931. La política del bienni reformista. Dinàmica política i conflictivitat social. La reacció i el bienni rectificador, 1933 a 1936. La CEDA i octubre de 1934. FE-JONS: Feixisme. La República de 1936 i el significat del Front Popular. L'aixecament militar del juliol del 1936: preparació i primeres reaccions.

5. La Guerra Civil. Les violències de rereguarda i els mecanismes repressius. La guerra de columnes. Guerra total: evolució dels fronts militars. De l'ordre revolucionari a l'ordre legal: la República en guerra. Militars, tradicionalistes, feixistes: el naixement del Nou Estat. La internacionalització del conflicte. Cultura de guerra. Sindicalització i militarització. Fi de la guerra, exili, derrota republicana.

Dins aquest marc polític i institucional de referència, l'equip docent inclourà temàtiques de significació econòmica, social i cultural, com, per exemple, la dels límits i desenvolupament del capitalisme hispànic en el context europeu, la urbanització de la població i les migracions, les formes renovades de la pobresa, els conflictes sindicals i socials i la visibilitat pública i política dels sectors populars i les classes mitjanes, la nacionalització espanyola i l'emergència d'altres processos de nacionalització històrica, la incidència social de les grans cultures polítiques i ideològiques de la societat contemporània (el conservadorisme i el tradicionalisme, l'integrisme, el liberalisme polític i el liberalisme social, el republicanisme, el federalisme, el socialisme i l'anarquisme, el dretisme radical, el feixisme, altres obrerismes, el lliurepensament i el laïcisme, clericalisme i anticlericalisme, el feminisme), els avenços de la cultura popular democràtica i les apostes obreres i populars revolucionàries, etc. Es farà especial atenció a la presència de les dones en aquesta evolució històrica, principalment en la lluita per la ciutadania política i la igualtat social i de gènere al si del moviment obrer.

Metodologia

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el/la professor-a. Per exemple:

Aprententatge d'estratègies de recerca d'informació.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Preparació de presentacions orals.

Estudi personal.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	39	1,56	3, 4, 7, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			

Treball/s i lectures textos	12	0,48	2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 12
tutories	15	0,6	2, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12
Tipus: Autònomes			
estudi personal	40	1,6	1, 4, 8, 9, 10, 11, 12
preparació treballs i comentaris, lectura textos, recerca informació	35	1,4	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11, 12

Avaluació

Les activitats d'avaluació es programaran al llarg del curs acadèmic. Les dates de realització de les proves a l'aula i de lliurament de treballs i recensions seran comunicades a l'alumnat amb prou antelació. El professorat establirà un horari específic de tutories per comentar les activitats d'avaluació realitzades. Els treballs i el seguiment continuat de l'assignatura podran incloure la redacció d'assajos, ressenyes de llibres, anàlisi de documentació històrica, presentacions orals, debats i participació a classe, etc. La modalitat concreta dels treballs a realitzar s'explicarà el primer dia de classe i també s'exposarà a l'aula moodle.

No s'acceptaran treballs fora de termini, sense la presentació acadèmica adequada (índex, paginació, notes a peu de pàgina, bibliografia esmentada correctament, etc.), que siguin una mera còpia en qualsevol tipus de suport, que continguin plagi parcial o total.

L'alumnat que no faci tots els exàmens d'avaluació programats a l'aula o no es presenti a tots els tipus d'activitats d'avaluació obligatòria, siguin proves escrites, treballs escrits i/o seguiment continuat de l'assignatura, per valor superior al 60% de la nota final serà qualificat amb un no avaluable, i no podrà presentar-se a la recuperació.

Tota irregularitat comesa per un alumne durant la realització d'una prova (còpia, plagi) implicarà una nota de zero a l'apartat concret d'avaluació. Diverses irregularitats comeses implicaran una nota global de zero.

La recuperació consistirà en un examen de la matèria teòrica de la assignatura i se celebrarà en les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas, es podrà plantejar la recuperació com un mitjà de millorar la qualificació de l'alumnat que ja hagués aprovat l'assignatura en el procés normal d'avaluació continuada. En qualsevol cas, la nota màxima que es podrà obtenir al total de la recuperació és de 5,0 (Aprovat).

Es podrà establir amb l'alumnat que no pugui assistir a les classes o seguir de forma presencial l'assignatura i pugui justificar-ho, un pla específic d'avaluació que cada docent concretarà a principi de curs.

Clàusula de correcció ortogràfica, sintàctica i morfològica: ús inapropiat dels signes de puntuació, i d'expressió escrita en general: penalització fins a un punt sobre la nota de cada prova

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova de lectures obligatòries	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 12
Prova escrita	35%	1,5	0,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12
Treballs dirigits, ressenyes i lectures o comentaris de textos. Seguiment continuat de l'assignatura.	30%	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Les lectures obligatòries s'anunciaran el primer dia de classe i en l'aula Moodle.

Obres generals:

- Álvarez Junco, J. i Shubert, A (2018)., Nueva Historia de la España Contemporánea (1808-2018), Barcelona, Galaxia Gutenberg.
 - Avilés, J. et. al. (2002): Historia política de España 1875-1939, Madrid, Istmo.
 - Bahamonde, A. (coord.); Carasa, P.; Martínez, J.A.; i Pizarroso, A. (2000): Historia de España. Siglo XX, 1875-1939, Madrid, Cátedra.
 - Casanova, J., Gil, C. (2010): Historia de España en el siglo XX, Madrid, Ariel, 2010.
 - Casanova, J. (2007): República y Guerra Civil, Barcelona/Madrid, Crítica/Marcial Pons [Vol. 8 de la Historia de España, dirigida per J. Fontana i R. Villares]
 - Juliá, S.(2004): Historias de las dos Españas, Madrid, Taurus
 - Juliá, S. (2019): Demasiados retrocesos. España, 1898-2018, Barcelona, Galaxia Gutenberg
 - Ledesma, J.L., Muñoz, J., Rodrigo, J. (eds.) (2005): Culturas y políticas de la violencia. España siglo XX, Madrid, Siete Mares.
 - Suárez Cortina, M. (2006), La España liberal (1868-1917), Madrid, Síntesis
 - Villares, R., Moreno Luzón, J. (2009): Restauración y Dictadura, Barcelona /Madrid, Crítica / Marcial Pons. [Vol. 7 de la Historia de España, dirigida per J. Fontana i R. Villares]
 - Pérez Ledesma, M. (dir.) (2007), De súbditos a ciudadanos. Una historia de la ciudadanía en España, Madrid, Centro de Estudios Constitucionales.
-

Monografies temàtiques (per ordre cronològic):

- Townson, N. (ed.) (1994): El republicanismo en España, 1830-1977, Madrid, Alianza
- Duarte, A. (1997): La España de la Restauración (1875-1923). Barcelona, Hipótesis
- Forner, S. (coord.) (1997): Democracia, elecciones y modernización en Europa. Siglos XIX y XX, Madrid, Càtedra.
- Chust, M. i Piqueras, J.A.(comps.), (1996): Republicanos y repúblicas en España, Madrid, Siglo XXI.
- Cabrera, M. (dir.) (1998): Con luz y taquígrafos. El Parlamento de la Restauración (1913-1923), Madrid, Taurus.
- Granja, de la, J.L., Beramendi, J., Anguera, P. (1999): La España de los nacionalismos y las autonomías, Madrid, Síntesis.
- Fuentes, Maximiliano (2014), España en la Primera Guerra Mundial, Madrid, Akal.

- Moreno, J., Tavares, P. (coords.) (2015), De las urnas al hemiciclo. Elecciones y parlamentarismo en la península ibérica (1875-1926), Madrid, Marcial Pons.
- Suárez Cortina, M. (2000): El gorro frigio. Liberalismo, democracia y republicanismo en la Restauración, Madrid, Biblioteca Nueva.
- Preston, P. (1994): Franco, "Caudillo de España", Barcelona, Grijalbo Mondadori
- Varela Ortega, J. (dir.)(2001): El poder de la influencia. Geografía del caciquismo en España (1875-1923), Madrid, Marcial Pons/Centro de estudios constitucionales.
- Balfour, S. (1997): El fin del Imperio Español (1898-1923), Barcelona, Crítica
- Seco Serrano, C. (1995): La España de Alfonso XIII: el Estado y la política (1902-1931). De los comienzos del reinado a los problemas de la postguerra (1902-1922), Madrid, Espasa-Calpe
- Balfour, S. (2002): Abrazo mortal. De la guerra colonial a la Guerra Civil en España y Marruecos (1909-1939), Barcelona, Península.
- González Calleja, E. (2005): La España de Primo de Rivera. La modernización autoritaria, 1923-1930, Madrid, Alianza.
- Cruz, R. (2006): En el nombre del pueblo. República, rebelión y guerra en la España de 1936, Madrid, Siglo XXI.
- Morente, F. (ed.) (2012), España en la crisis de entreguerras. República, fascismo y Guerra Civil, Madrid, Los Libros de la Catarata.
- González Calleja, E., Cobo, F. et. at. (2015): La Segunda República Española, Barcelona, Pasado & Presente.
- Gallego, F. (2014): El evangelio fascista. La formación de la cultura política del franquismo (1930-1950), Barcelona, Crítica, 2014
- Casanova, J. (1997): De la calle al frente. El anarcosindicalismo en España, 1931-1939, Barcelona, Crítica
- Gil Pecharromán, J. (2006): La Segunda República Española, Madrid, Biblioteca Nueva.
- Martín Ramos, J.L. (2015): El Frente Popular. Victoria y derrota de la democracia en España, Barcelona, Pasado y Presente.
- Rodrigo, J. (ed.) (2009): Retaguardia y cultura de guerra, 1936-39, Ayer, 76.
- Preston, P. (2001[1994]): La destrucción de la democracia en España: reforma, reacción y revolución en la Segunda República, Barcelona, Grijalbo.
- Graham, H. (2006) La República Española en Guerra (1936-1939), Barcelona, Debate.
- Martín Ramos, J.L. (2018): Guerra y revolución en Cataluña 1936-1939, Barcelona, Crítica.
- Núñez Seixas, X.M. (2006): ¡Fuera el invasor! Nacionalismos y movilización bélica durante la guerra civil española (1936-1939), Madrid, Marcial Pons.
- Gallego, F. (2007): La crisis del antifascismo. Barcelona, mayo de 1937, Barcelona, Debate
- Rodrigo, J. (2008): Hasta la raíz. Violencia durante la guerra civil y el franquismo, Madrid, Alianza.

Programari

*

